

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Sağlık Bakanı Kemal Memişoğlu** tarafından Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartın
Hakkâri Milletvekili

Hakkâri'nin Derecik ilçesine bağlı Gelişen (Şapatan) köyünün Suçıktı (Belütya) mezarında yaşayan yurttaşlar, yaklaşık yirmi gündür çeşmelerden akan suyun yoğun şekilde bulanık, çamurlu ve insan sağlığını tehdit edecek düzeyde kirli olduğunu belirtmektedir. Bölge halkı tarafından bize iletilen görüntülerde içme ve kullanma suyunun yüksek miktarda sediment ve kirleticiler içerdiği, ayrıca su şebekesinde biyolojik kirlilik riskine işaret eden unsurların bulunduğu görülmektedir. Köylülerin beyanlarına göre söz konusu durum nedeniyle yurttaşlar içme, yemek hazırlama, kişisel hijyen ve günlük yaşamın en temel ihtiyaçlarını karşılamakta ciddi güçlük yaşamaktadır.

Temiz ve güvenli içme suyuna erişim, yalnızca bir altyapı hizmeti değil; yaşam hakkının, halk sağlığının ve insan onuruna yakışır yaşam koşullarının ayrılmaz bir parçasıdır. Birleşmiş Milletler tarafından temel insan hakkı olarak tanımlanan güvenli içme suyuna erişimin sağlanamaması, özellikle kırsal bölgelerde yaşayan yurttaşların sağlık, eğitim, ekonomik yaşam ve toplumsal refah düzeyleri üzerinde doğrudan ve uzun vadeli sonuçlar doğurmaktadır.

Gelişen köyü Suçıktı mezarında yaşanan durum münferit bir altyapı sorunu olarak değerlendirilemez. Hakkâri'nin birçok köyü, mezarı ve kırsal yerleşiminde yıllardır içme suyu şebekelerinin eskimesi, kaynak koruma alanlarının oluşturulmaması, düzenli analizlerin yapılmaması, bakım-onarım hizmetlerinin yetersizliği ve denetim eksiklikleri nedeniyle benzer sorunlar yaşanmaktadır. Özellikle dağlık coğrafyada bulunan yerleşim alanlarında su kaynaklarının korunmasına yönelik yatırımların yetersizliği, içme suyu depolarının fiziki koşullarındaki eksiklikler ve şebeke sistemlerinin uzun yıllardır yenilenmemesi halk sağlığını tehdit eden yapısal bir soruna dönüşmüştür.

Kirli ve çamurlu suyun uzun süre boyunca kullanılması; başta çocuklar, yaşlılar, hamileler ve kronik hastalığı bulunan bireyler olmak üzere toplumun kırılgan kesimleri açısından ciddi sağlık riskleri oluşturmaktadır. Su kaynaklı enfeksiyonlar, bağırsak hastalıkları, parazitler ve çeşitli bakteriyolojik riskler, temiz suya erişimin kesintiye uğradığı bölgelerde çok daha yüksek düzeyde ortaya çıkmaktadır. Buna rağmen yurttaşların günlerdir güvenli içme suyuna erişememesi, ilgili kurumların kriz yönetimi ve önleyici kamu hizmetleri bakımından yeterli müdahaleyi gerçekleştirip gerçekleştirmediği sorusunu gündeme getirmektedir.

Öte yandan, kırsal bölgelerde yaşayan yurttaşların temiz suya erişimde yaşadığı sorunların devam etmesi; bölgesel eşitsizlikleri derinleştirmekte, kırsal yaşamın devamını zayıflatmakta ve kamu hizmetlerine erişimde anayasal eşitlik ilkesini tartışmalı hale getirmektedir. Kent merkezlerinde olağan kabul edilen kamusal hizmetlerin kırsal bölgelerde sürekli biçimde aksamaması, yalnızca teknik bir eksiklik değil aynı zamanda kamusal önceliklerin dağılımına ilişkin yapısal bir meseledir.

Bu çerçevede; Gelişen köyü Suçıktı mezrasında yaşanan içme suyu krizinin nedenlerinin ortaya çıkarılması, halk sağlığını tehdit eden risklerin tespit edilmesi, sorumluların belirlenmesi ve Hakkâri genelinde benzer sorunların yaşandığı kırsal yerleşimlerde kalıcı çözümlerin geliştirilmesi amacıyla gerekli çalışmaların başlatılması ve ilgili bakanlıkların bu doğrultuda girişimlerde bulunması elzemdir.

Bu bağlamda;

1. Hakkâri'nin Derecik ilçesine bağlı Gelişen köyü Suçıktı mezrasında yaklaşık yirmi gündür çeşmelerden çamurlu ve kirli su aktığı yönündeki iddialar Bakanlığınızın bilgisi dâhilinde midir?
2. Söz konusu yerleşim yerinde son bir ay içerisinde içme suyuna ilişkin bakteriyolojik, kimyasal ve mikrobiyolojik analiz yapılmış mıdır? Yapılmış ise sonuçları nelerdir?
3. İçme suyunda insan sağlığını tehdit edecek düzeyde bakteri, parazit, ağır metal veya diğer kirleticilerin varlığına ilişkin herhangi bir tespit yapılmış mıdır?
4. Kirli içme suyu kullanımına bağlı olarak Derecik ilçesinde son üç yıl içerisinde bildirilen su kaynaklı enfeksiyon ve bağırsak hastalığı vakalarının sayısı kaçtır?
5. Çocuklar, yaşlılar ve kronik hastalığı bulunan bireyler açısından risk oluşturan bu durum nedeniyle bölgede koruyucu halk sağlığı tedbirleri alınmış mıdır?
6. İçme suyunun insan tüketimine uygun olmadığının tespit edilmesi halinde yurttaşlara alternatif temiz su temini sağlanmış mıdır?
7. Hakkâri genelinde son beş yıl içerisinde içme suyunun sağlık standartlarını karşılamadığı gerekçesiyle riskli ilan edilen köy ve mezra sayısı kaçtır?
8. Kırsal yerleşimlerde içme suyu kalitesinin düzenli izlenmesi amacıyla Bakanlığınız tarafından yürütülen denetim programları hangi sıklıkla uygulanmaktadır?
9. Hakkâri'nin kırsal bölgelerinde temiz içme suyuna erişimin halk sağlığı üzerindeki etkilerine ilişkin kapsamlı bir saha çalışması veya epidemiyolojik araştırma yapılmış mıdır?
10. Gelişen köyü Suçıktı mezrasında yaşayan yurttaşların sağlıklı içme suyuna erişiminin sağlanması amacıyla Bakanlığınız tarafından ilgili kurumlarla koordinasyon içinde yürütülen herhangi bir acil eylem planı bulunmakta mıdır?